

Maria Lassén-Seger och Mia Österlund

Statligt sanktionerad flerspråkighet för bebisar och deras vuxna

Litterär flerspråkighet i finländska babylådeböcker

State-Sanctioned Multilingualism for Babies and Their Adults:
Literary Multilingualism in Finnish Baby Box Books

Abstract: The baby books that, since the 1980s, are included in the Finnish state's maternity packages distributed to every new-born child and their caregivers, are multilingual at heart. On pages of durable cardboard, a multilingual iconotext is realised as the two national languages Finnish and Swedish coexist with pictures on the spread. Lately, separate editions in the Sámi languages are also available. So far, there has been little literary research on these unique baby books. Hence, we seek to combine picturebook research with research in literary multilingualism to explore how these books handle multilingualism in relation to the materiality and multimodality of the picturebook medium. Our interest has been fuelled by the baby box books being a statelily sanctioned and tailored book product that reaches about 30,000 Finnish families every year. In our article, we argue that a visual literary multilingualism is an essential trait of these books, and we suggest a typology for how multilingualism is realised within their multimodal format. Paying special attention to how the books deal with power hierarchies among the featured languages, we show that they employ a range of strategies to neutralise such hierarchies with greater or lesser success. Hence, we end up concluding that the books in the maternity package harbour a utopian and unproblematised view of multilingualism at odds with current societal debates.

Keywords: baby books, multilingualism, picturebooks, visual literary multilingualism, multilingual iconotext, maternity packages, Finland

©2025 M. Lassén-Seger, M. Österlund. This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons CC BY 4.0 License (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>), permitting all use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited. Any included images may be published under different terms. Please see image captions for copyright details. Citation: *Barnboken – tidskrift för barnlitteraturforskning/Barnboken: Journal of Children's Literature Research*, Vol. 48, 2025 <http://dx.doi.org/10.14811/clr.v48.947>

Babyböcker, sedan 1982 distribuerade i eller som appendix till finska statens moderskapsförpackning – eller "babylådan" som den kallas i folkmun – har potential att nå varje nyfödd bebis i Finland.¹ Redan från början delades babyböckerna ut på nationalspråken finska och svenska som är likvärdiga enligt lagen. Från och med 2007 översattes de till nordsamiska och från 2021 även till enaresamiska och skoltsamiska (*Lue lapselle*).² Flerspråkigheten har över tid förverkligats på olika sätt. Antingen har varje språk fått en egen bok/appendix, eller så samsas två språk om utrymmet i samma bok. Babylådeböckerna härbärgerar följaktligen en *statligt sanktionerad flerspråkighet*, som kommer till uttryck genom *litterär flerspråkighet*. De frågor vi vill undersöka är: Hur realiseras denna statligt sanktionerade litterära flerspråkighet? Inkluderas alla språk på jämlika villkor? Hur påverkar flerspråkigheten böckernas ikonotext, det vill säga deras ambition att som bilderböcker berätta både verbalt och visuellt?

Artikeln analyserar hur litterär flerspråkighet som statlig policy realiseras i de finländska babylådeböckerna genom att kombinera bilderboksforskning (Hallberg, "Litteraturvetenskapen"; Hallberg, "Ikonotext"; Nikolajeva och Scott) med forskning i litterär flerspråkighet (Gorter; Grönstrand et al.; Kauranen et al.; Tidigs och Bodin; Tidigs och Huss).³ För att komma åt dynamiken i litterär flerspråkighet undersöker vi hur böckerna stakar ut och/eller upplöser gränser mellan olika språk och litteraturer, vilket inom litterär flerspråkighetsforskning benämns *bordering* (se Kauranen et al. 4).⁴ I detta fall analyseras svenska/finlandssvenska, finska och samiska exempel.

I multimodala medier – såsom tecknade serier och bilderböcker – är textens visualitet och materialitet av betydelse (Kauranen, "Multimodalaalinen" 70–71; Kauranen, "De-bordering" 83).⁵ Eftersom babylådans böcker är multimodala analyserar vi särskilt deras *visuella litterära flerspråkighet*. Med detta begrepp avser vi hur text på de olika språken samexisterar med bild på boksidorna, men också hur text ingår i bilderna. Utifrån Kristin Hallbergs begrepp för samspelet mellan visuellt och verbalt berättande i en bilderbok, *ikonotext*, benämner vi böckernas flerspråkighet *flerspråkig ikonotext* ("Litteraturvetenskapen"; "Ikonotext"). Därmed vill vi poängtera att flerspråkigheten är verksam både visuellt och verbalt, samt att dessa uttryck kan förhålla sig på olika sätt till varandra.

Ralf Kauranen har upprättat en för vårt syfte användbar typologi för hur flerspråkighet inlemmas på boksidan i multimodala serier: *supplementing* (kompletterande), *integration* (integrerande) och

doubling (dubblert). Den första kategorin avser flerspråkiga publikationer där ett eller flera språk inkluderas, men inte på själva seriesidan utan exempelvis i appendix (Kauranen, "De-bordering"). Inom denna kategori faller de tidigaste babyböckerna på nordsamiska som distribuerades enbart som nedladdningsbara pdf-filer. Den andra kategorin avser publikationer där flera språk integreras – mer eller mindre jämnt – i bild, vilket gäller de allra flesta finsk- och svenskspråkiga babylådeböckerna samt de samiska titlar som distribuerats i bokform sedan 2022. Den tredje kategorin, som är ovanlig och inte heller förekommer i vårt material, avser flerspråkiga publikationer med samma bild i två versioner på olika språk. Trots att Kauranens typologi är utformad på grundval av tecknade serier, ser vi den som en inspirerande ingång att ta spjörn mot och anpassa till det material vi undersöker. Typologin hjälper oss få syn på hur litterär flerspråkighet realiseras i babylådeböckerna och vilka strategier som används för att åstadkomma en flerspråkig ikonotext.

I denna artikel intresserar vi oss också för det samhälleliga sammanhang den visuella litterära flerspråkigheten i babylådeböckerna ingår i eftersom de är del av en statlig stödform till barnfamiljer. De utgör därmed ett *språkligt landskap* inom vilket officiella språkpolicyer realiseras, för att parafrasera språkvetaren Durk Gorter. Vi kommer därför att beakta de generellt normerande paratexterna både på böckernas baksidor⁶ och i den statliga myndigheten Folkpensionsanstaltens informationsmaterial mot bakgrund av brännande frågor om en- eller flerspråkighet i den allmänna debatten.

Inledningsvis presenterar vi materialet och gör nedslag i tidigare forskning om babylådan och dess böcker. Därefter följer en redogörelse för hur vi sammanför forskning i litterär flerspråkighet med bilderboksforskning. Slutligen analyserar vi hur litterär flerspråkighet förverkligas i babylådeböckernas berättarstruktur och materialitet med särskild hänsyn till bilderboksmediets multimodalitet.

Ett unikt men utforskat material

Finska staten började 1938 distribuera moderskapsförpackningar för att stävja spädbarnsdödlighet och sjunkande födslootal. Från 1949 kunde förpackningen rekvireras av blivande föräldrar oberoende av inkomst (Näsi och Koskenvuo). Sedan 1994 distribueras den av Folkpensionsanstalten (FPA). Även om babylådans etiska och miljörelaterade produktionsvillkor har ifrågasatts⁷ är den en populär social stödform och policy i Finland. Lådan eller en penningssumma

erbjuds alla gravida kvinnor och adoptivföräldrar bosatta i Finland, och rekvideras av 95 procent av förstagångsföräldrarna (Näsi och Koskenvuo 411).

Förpackningen innehåller babykläder och förnödenheter tänkta att ge nationens nyfödda en jämlik start ("Moderskapsförpackning"). Sedan 1982 ingår en flerspråkig babybok. Eftersom böckerna når omkring 30 000 familjer årligen ("Moderskapsunderstödet historia"), har de en påtaglig samhällelig inverkan. I lådan sammanstrålar rådande normer kring barndom, hälsa, välmående, samhälle och nationalitet. Genom åren har lådans innehåll speglat samhällets syn på barn och barndom och sedermera på läsning – men också, som vi vill uppmärksamma, på litterär flerspråkighet.

Moderskapsförpackningen är både ett unikt fenomen internationellt och en betydande del av den finländska barndomens historia.⁸ Babylådan är del av Finlands varumärke som välfärdsstat och, som vi vill ta fasta på, som flerspråkig nation. Att babylådeböckerna markerar finska statens hållning gentemot flerspråkighet är en aspekt som sällan – om någonsin – noteras. Böckernas litterära flerspråkighet har inte heller varit föremål för forskning och vår artikel innebär därmed en helt ny forskningsinsats. Därtill är flerspråkighet i finländsk barnlitteratur ännu ett föga utforskat område.⁹

Böckerna har sett mycket olika ut genom åren.¹⁰ År 1979 och under tidigt 1980-tal delades Kaarina Helakisas och Maija Karmas *Pallero/Knubbis* ut via barnrådgivningar. Trots att boken inte ingick i babylådan ingår den i vårt material då den utgör en prototyp för kommande babylådeböcker. *Knubbis* är utformad som en ringpärm i kvadratisk format, 21 x 21 cm, av förstärkt, slitstarkt papper. De flesta babylådeböcker är däremot av ett för babyboken typiskt mindre format, 18 x 18 cm med pärmar och sidor av hård kartong (jfr Nodelman 22). Innehållet växlar från pekbok, sånglekar, rim och ramsor till att under 2000-talet bli hybrider av småbarnsbilderbok och föräldrastödshandledning, med vad vi kallar en normerande *manualtext*, som integreras på baksidorna och handleder föräldern i interaktionen med barnet (Lassén-Seger och Österlund). Böckernas flerspråkighet utgör ytterligare en normerande dimension genom att den utmanar och etablerar gränserna mellan Finlands national- och minoritetsspråk (jfr Kauranen et al. 13).

Mellan 1979 och 2024 har sammanlagt 23 titlar distribuerats. Av dessa är 20 titlar flerspråkiga och utgör därmed materialet för denna artikel.¹¹ För att fördjupa diskussionen om böckernas visuella litterära flerspråkighet gör vi nedslag i titlar vars flerspråkiga ikonotext antingen är representativ för flera av babylådans böcker eller särskilt

intressant ur flerspråkighetsaspekt. Trots den statliga satsning på tidig litteracitet som böckerna innebär har de inte varit föremål för litteraturvetenskaplig forskning med undantag för våra tidigare artiklar, där vi diskuterat böckernas tidslighet utifrån att deras statligt sanktionerade läsning stödjer *infant temporality/babytemporalitet*, där tid av lugn och koncentration på omvårdnad av den nyfödda ställs mot normerande krav på hur detta görs korrekt (Österlund och Lassén-Seger; Lassén-Seger och Österlund). Med denna artikel vill vi gå vidare genom att analysera babylådeböckernas statligt sanktionerade syn på flerspråkighet.

Babylådeböckernas flerspråkiga makthierarkier

Flerspråkighet framhålls ofta som avvikande från normativ enspråkighet, men är i själva verket väldigt vanligt (Latomaa 120; Kauranen et al. 3). De flerspråkiga babylådeböckerna är direkta utlöpare av Finlands status som flerspråkig nation.¹² Finska och svenska garanteras i grundlagen, men det finns en språkdebatt – stundtals språkhetens – som löper genom nationens historia. Sådana språkkonflikter matas av det seglivade enspråkighetsparadigm som, enligt Yasemin Yildiz, vilar på en utbredd föreställning om att enspråkiga kollektiv skulle ha en särskild och naturlig sammansättning (2). Paradigmet är, menar hon, kraftigt delaktigt i nationsskapande processer. Flerspråkighetsforskningen uppmärksammar också den litterära flerspråkighetens komplexitet samt hur språk är inbäddade i sociala maktstrukturer. Den samhälleliga kontext som omger babylådeböckerna, samt deras starka didaktiska och normerande anslag, är därför av avgörande betydelse för hur vi uppfattar och analyserar dem (jfr Yildiz 25).

Knubbis förekom i parallella utgåvor på finska respektive svenska. Denna kompletterande strategi avstår från att utmana nationsbyggets enspråkighetsparadigm, vilket rimmar väl med böckernas nationalromantiska anslag visualiserade på uppslaget där en ljushyad sjubarnsfamilj njuter av picknick och bad i lantlig miljö med den finska flaggan vajande i bakgrunden (bild 1). Enspråkighetsparadigmet bekräftas uttryckligen på böckernas sista sidor där vårdnadshavaren uppmanas tala med och läsa för sin baby för att ge "barnet ett modersmål" (Helakisa och Karma).¹³ Någon flerspråkighetspolicy finns inte i dessa första incitament till babylådeböckerna.

Sirpa Taskinens och Matti Kotas *Meidän vauvan kirja/Babyens bok* (1985) är den första flerspråkiga babybok som ingår i babylådan. Den hänför sig, likt de flesta babylådeböcker, till kategorin integrerande

Bild 1. Ur *Knubbis. Bilder och ramsor för de allra minsta och deras föräldrar* (1979) av Kaarina Helakisa och Maija Karma. © Medicinalstyrelsen.

flerspråkiga publikationer, för att återknyta till Kauranens typologi. Böckerna är *multilingually born* alternativt *born translated*, det vill säga flerspråkiga och översatta från begynnelsen samt del av en flerspråkig publiceringsverksamhet (jfr Kauranen, "De-bordering" 65-66). Detta utesluter ändå inte att deras flerspråkiga ikonotext uttrycker "asymmetriska maktrelationer" mellan språken (jfr Yildiz; Tidigs och Bodin 146). *Babyns bok* sätter modellen för hur flera senare babylådeböcker poängterar majoritetsspråket finska framför svenska genom typografiska och layoutmässiga val, samtidigt som de försöker minimera maktasymmetrin. Pärmens finska titel är betydligt större än den svenska, vilket är normen för de flesta finsk-svenska babylådeböcker (bild 2). Formad som ett U kring bilden av en skrattande baby integreras den finska titeln som en del av pärmens visuella uttryck. Samtidigt blir den finska titeln mer svårsläst än den svenska trots att den senare har mindre font och är linjärt placerad i pärmens högra hörn. Inne i boken har den flerspråkiga texten en och samma typografi och är genomgående placerad i en vit remsa längst ner på uppslagen. Att den finska texten och bilderna tillkommit först och den svenska översättningen därefter framgår av bokens baksidestext.

I likhet med Kauranen, som visat att text-bildinteraktionen i tecknade serier kan påverkas när ett språk läggs till ("De-bordering" 65), hävdar vi att förekomsten av två språk i babylådeböckerna får estetiska konsekvenser. I en flerspråkig bildbok förväntas den översatta texten både interagera med bilderna och anta ett inne-

håll och en form som liknar originalets. Det innebär att möjligheten till en fritt tolkande översättning inskränks, vilket kan resultera i översättningar präglade av haltande rim, rytm, och stiltigt språk (jfr Hadaway och Young 262). I *Babyens bok* översätts exempelvis denna text till bilden av en skratande baby, "SILMÄ SILMÄ NENÄ SUU / SE ON VAUVA, KUKAS MUU" (Öga öga näsa mun / det är bebin, vem annars)¹⁴, med det betydligt snårigare rimmet "ÖGA, ÖGA, ÖRON SMÅ, MUN OCH NÄSA LIKASÅ. / DET VÅR BABY ÄR, SOM VIHAR SÅ KÄR." (Taskinen

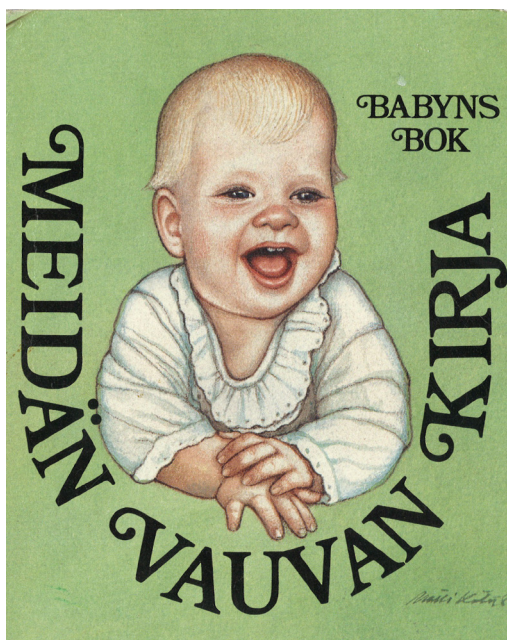

Bild 2. Pärbild till *Meidän vauvan kirja/Babyens bok* (1985) av Sirpa Taskinen och Matti Kota. © Sosiaalihalitus.

och Kota).¹⁵ Vi vill poängtera att den översatta textens begränsade tolkningsutrymme inte enbart gäller de tidiga böckerna, utan alla hittills utgivna titlar. Ett färskare exempel på en haltande svensk översättning som kämpar för att bevara kopplingen till bilden och till den finska förlagans innehåll och form hittar vi i Elina Pullis och Karoliina Pertamos *Kukkuluuruu/Kuckeliku* (2016). På uppslaget som i bild visar en vuxen som badar en baby har rimmet "Olen sinusta ylpeä, / saat sylissäni kylpeä" (Jag är stolt över dig / du får bada i min famn) översatts till "Jag är stolt att dig hava, / nu ska vi bada." (Pulli och Pertamo).

Svårigheten att anpassa den svenskspråkiga översättningen till originalets ikonotext framgår också av att vissa böcker avstår från att upprätta en tät text-bildinteraktion och på så vis frigörs den flerspråkiga verbala texten från kravet på språklig symmetri. I *Loruleikki/Lek med rim* (2002) av Raisa Cacciatore med kollegor är bilderna helt fristående från den verbala texten. På uppslagen infogas traditionella finska respektive svenska rim och ramsor. Strategin möjliggör att den verbala texten kan hämtas från valfri folktradition. Den estetiska effekten är visserligen något av "flera böcker i en", men strategin är definitivt intressant ur ett flerspråkighetsperspektiv då den tydligt visar hur babylådeböckernas skapare kontinuerligt

försökt hitta sätt att skapa jämlika förhållanden för böckernas båda språk. Maktrelationen mellan språken hanteras nämligen inte alltid lika finkänsligt. I *Laula, mun vauvani!/Nu ska barnet sjunga!* (1991) av Juhani Järvelä med kollegor som innehåller barnsånger består mittuppslaget av en finsk folksång enbart på finska. Exemplet visar att böckernas flerspråkighet inte alltid har genomförts utifrån idealet att båda språken ska vara jämbördigt representerade.

Även om de flesta babylådeböcker upprätthåller en inbördes makthierarki mellan originaltext och översättning – den finska pärmtiteln har i regel större font än den svenska – används ibland visuella strategier för att skapa en flerspråkig ikonotext på jämlika villkor. Den första att göra detta mer genomgripande är *Syliseikkailu/Äventyr i famnen* (2000) av Cacciatore med kollegor som uppmuntar vuxna till språklekar med babyn. Här har all text, oberoende av språk, samma storlek och font. Effekten är ett sömlöst kontinuum mellan språken. Även *Taikatanssi/Lycka är att dansa* (2004) av Cacciatore och Osmo Penna månar om en flerspråkig ikonotext på jämlika villkor. Den finska pärmtiteln har visserligen större font, men båda titlarna integreras ändå likvärdigt då de ges samma böljande form som knyter an till bokens uppmaning att dansa med babyn. Inuti boken finns större färggranna bilder som ska tilltala babyn, medan korta texter på båda språken försedda med små instruktiva bilder visar hur den vuxna kan röra sig med babyn. *Rymyretki/Huller om buller* (2005) av Cacciatore med kollegor fortsätter odla en liknande jämlik flerspråkig ikonotext genom att introducera ljudhärmande texter i bild tänkta att fungera på båda språken (även om onomatopoesin ligger närmare finskt än svenskt uttal). På ett uppslag utstöter tre akrobatiska apor lätena "HUIII!" och "HuuHhuHiiiiii" (bild 3). På följande uppslag avbildas en bil i genomskärning så att dess ljud blir en del av dess avgasrör: "PÖzRP Ö P ZÖ RÖB ÖpBTS". I Elina Pullis och Mikko Hiltunens *Vauvan kanssa/Tillsammans med babyn* (2014) samt i Pirjo Suvilehtos och Mikko Hiltunens *Lystileikit vauvan kanssa/Lek och skoj med babyn* (2016) realiseras en jämlik flerspråkig ikonotext på pärmen genom att vissa ord färgats så att den flerspråkiga titeln framstår som ett enhetligt visuellt sjok.

Exemplen ovan visar på följande fyra visuella strategier för att främja en jämlik flerspråkig ikonotext: 1) pärmtitlar och text har samma storlek och font, 2) pärmtitlarna är olika stora men har samma visuella utformning, 3) ljudhärmande text integreras i bild och 4) text på båda språken ges samma färgsättning. Ändå framstår böckernas flerspråkighet som något som görs utan problematisering. Flerspråkigheten kommenteras nämligen aldrig i böckernas manual- eller

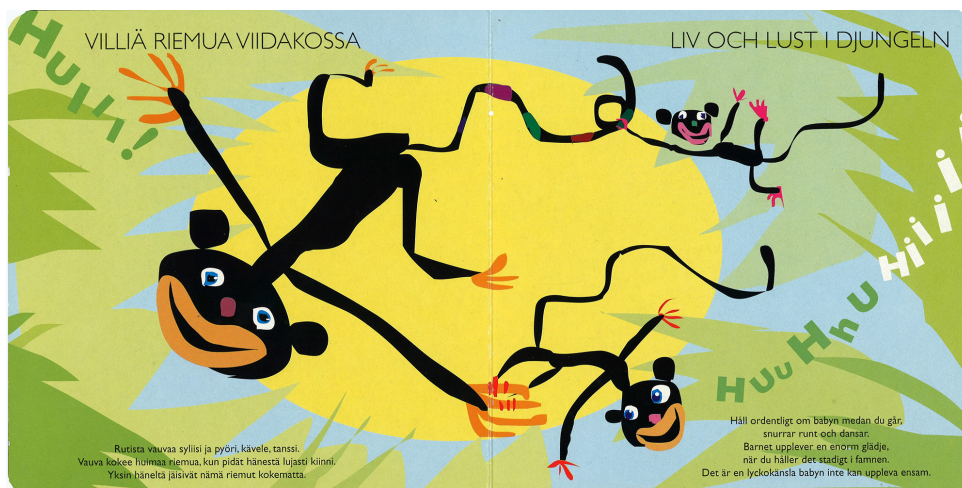

Bild 3. Andra uppslaget ur *Rymyretki/Huller om buller* (2005) av Raisa Cacciatore et al.
© WSOY.

paratexter. Eftersom flera baksidestexter anger en mängd experter inom barnpsykiatri och -psykoterapi, Theraplay-terapi, småbarnspedagogik, oftalmologi, koreografi, dramapedagogik och grafik som bidragit till utformandet av böckerna, ter det sig anmärkningsvärt att den flerspråkiga ikonotexten inte kommenteras.

Babylådeböckernas visuella litterära flerspråkighet

Flerspråkighetsforskningen, inte minst inom litterär flerspråkighet, har under de senaste åren orienterat sig mot nya teoretiska perspektiv som beaktar flerspråkighetens dynamik och processartade natur – särskilt vad gäller gränsdragningsprocesser – samt förknippar den med politiska institutioner och strukturer (se Kauranen et al. 4–5). Julia Tidigs och Markus Huss har behandlat flerspråkighet som händelse, som en språklig *bordering*-process i mötet mellan text och olika slags läsare, där språkgränser dras, överskrids och upplöses vid läsning. Språkliga och litterära gränser är förbundna med gränsdragningsprocesser som hör samman med nationsgränser. Detta är synnerligen tydligt i vårt material då de böcker vi analyserar produceras och distribueras av en statlig instans. Hur babylådans böcker hanterar flerspråkighet genom flerspråkig ikonotext är alltså av särskilt intresse, eftersom böckerna utgör en statligt sanktionerad, måttbeställd bokprodukt som når en bred läsekrets.

Babylådeboken introducerar barn till vad ett bokföremål är och hur babyboken berättar med hjälp av verbala, visuella, auditiva och taktila element. Särskilt 2000-talets titlar kännetecknas av att de

uppmuntrar beröring och anknytning, vilket kraftfullt betonas både i baksides- och manualtexterna (Lassén-Seger och Österlund). Vi betraktar babylådeboken som en språklig, institutionell och multimedial konstform. Hur gränser mellan språk etableras och manifesteras, hur flerspråkighet berättas i text och i bild, samt hur icke-språkliga element såsom ljud integreras är centrala aspekter av den litterära flerspråkighet som beaktas i vår analys. Många böcker innehåller auditiva och rytmiska inslag som härrör till respektive språk och uppmuntrar till högläsning. Ljud som kan vara språkberoende men också språköverbyggande – som i de tidigare nämnda onomatopöetiska exemplen – vittnar om flerspråkighet. I likhet med Kauranens syn på litterär flerspråkighet i multimodal text, anser vi att rumsliga dimensioner, exempelvis hur text och bild är placerade på baksidan, är medberättande. Textelement är alltid visuella, då bokstäver har en materiell dimension. Typsnitt samt textens färger och stilistiska effekter är därmed betydelsebärande, medberättande, och beaktas därför i vår analys (jfr Kauranen, "De-bordering" 83). Medan vi i artikelns tidigare avsnitt undersökt hur flerspråkiga makthierarkier tar sig uttryck i böckerna, uppmärksammar vi här hur flerspråkigheten integreras visuellt i några utvalda böcker.

I *Huller om buller* finns ett uppslag som tar kategorin flerspråkig integration till en högre nivå (bild 4). På vänster sida huserar den finska texten, på höger sida den svenska. Båda illustreras av varsin hand på vilka barnfigurer klättrar. Även om de olika språken är åtskilda, knyts de samman visuellt av att händernas respektive tummar möts över uppslagets dike. Samma berättarstrategi återkommer på följande uppslag där bilden av tre apor sträcker sig över hela uppslaget och binder samman de två språken (bild 3). Apornas utrop integreras i bild och fungerar som en bladvändare. Samtliga uppslag i boken knyter den flerspråkiga texten, på ett jämlikt sätt, tätt till de gemensamma bilderna. Detta gäller även det uppslag som först verkar ha försett respektive text med till synes olika illustrationer (bild 5). På den vänstra, finskspråkiga, sidan avbildas femton rutor med sängar. Mellan rutorna rör sig fyra små loppor mot den stora loppan med många småloppor på ryggen som finns på uppslagets svenskspråkiga högra sida. Den tvåspråkiga manualtexten som uppmanar vuxenläsaren att, liksom stora loppan, låta barnet klättra på sig är stadigt förankrad i samma bildvärld. Vi ser greppet som en högre nivå av flerspråkig integration där den visuella litterära flerspråkigheten skapas av att texterna bäddas in i samma visuella helhet. Detta för bilderboken vanliga berättargrepp sätts härmed i flerspråkighetens tjänst.

Bild 4. Tredje uppslaget ur *Rymyretki/Huller om buller* (2005) av Raisa Cacciatore et al.
© WSOY.

Bild 5. Femte uppslaget ur *Rymyretki/Huller om buller* (2005) av Raisa Cacciatore et al.
© WSOY.

Ytterligare en bok som fungerar på ett liknande vis – men driver den visuella litterära flerspråkigheten ännu längre – är Elina Pullis och Terese Basts *Loruttele sylitellen/Famnramsor* (2013). Här tas ännu större friheter då den flerspråkiga texten inte statistiskt förekommer på endera vänster eller höger sida. Istället placeras den omlott i varierande grupperingar på olika platser på uppslagen. Samtidigt pågår ett intrikat berättande i bild som knyter de flerspråkiga texterna tätt till sig. På de flesta uppslag ses barnfigurer i förgrunden, medan

Bild 6. Första uppslaget ur *Lorutte sylitellen/Famnransor* (2013) av Elina Pulli och Tere-se Bast. © Sanoma Pro.

knappt märkbara vuxna händer i bakgrunden – tecknade med ljusa konturer alternativt som mörkare färgsjok – vidrör barnfigurerna (bild 6). Resultatet av detta subtila grepp är en sömlös flerspråkig ikonotext där de två språken jämlikt integreras på boksidorna.

I böckerna vi analyserat i detta avsnitt, inlemmas flerspråkighet i ett fysiskt, auditivt, visuellt och taktilt sammanhang som vi benämner *visuell litterär flerspråkighet*. Detta oaktat saknar också dessa böcker kommentarer i para- eller manualtexterna om flerspråkighet och möjligheten att läsa boken på flera språk samtidigt. Trots att en räckta flerspråkiga modaliteter tillkommer vid läsningen (jfr Tidigs och Huss), råder total tystnad kring de implikationer babylådeböckernas litterära flerspråkighet kan ha som språkbad/-dusch – en väletablerad term i det tvåspråkiga Finland kring hur frivillig språkinläring organiseras – i bemärkelsen att helt finskspråkiga familjer kan pröva att läsa också den svenska texten, och vice versa. Möjligtvis upplevs det alternativet vara så osannolikt att det ignoreras.

Från kompletterande till integrerande samiska babylådeböcker

År 2007 blev *Lek med rim* tillgänglig i nordsamiska översättningen *Hoahkanleaika* som utskrivbar pdf-fil på FPA:s webbsidor. Sedan dess har ytterligare nio babylådeböcker översatts till nordsamiska och tillgängliggjorts på samma kompletterande sätt (*Lue lapselle*).¹⁶ De senaste åren ser vi en riktad, statlig satsning på babylådeböcker på flera samiska språk. År 2021 utgavs Sirpa Sironen-Hänninens och Mikko Hiltunens *Ilo pisaroi!/Glädjedroppar!* för första gången

som två separata, flerspråkiga tryckta böcker på alla de tre samiska språk som talas i Finland. I *Illu rišaida!/Ilo riškáttâl!* (2021) samexisterar nord- och enaresamiska på boksidorna och i *Rämm kuäšknjâstt!/Ilo pisaroi!* (2021) skoltsamiska och finska. Böckerna kunde beställas från FPA separat i samband med 2022 års babylåda. Till babylådorna 2023–2024 utkom Sironen-Hänninens och Hiltunens *Kis, kis, kissanpentu/Kiss, kiss, kissemiss* (2022) som tre separata tryckta böcker som vardera kombinerar ett av de samiska språken med finska.

De samiska språken förpassades länge till marginalen då de ända in på 2020-talet inte trycktes utan enbart distribuerades som nedladdningsbara filer. Möjliga orsaker till denna marginalisering är de samiska språkens status som minoritetsspråk¹⁷ jämte ekonomiska och estetiska faktorer. Tryck- och distributionskostnader kan hållas nere av att tillhandahålla materialet enbart digitalt, trots att en bilderbok läst från skärm eller nedladdad på papper ger en helt annan läsupplevelse (se Mangen och Hoel). Pdf-filerna realiserar också flerspråkighet på olika sätt. *Hoahkanleaika* innehåller enbart nordsamisk text medan *Pikku poron päivä/Miesáza beaivi* (2009) är flerspråkig.

Ur ett estetiskt och bilderboksmässigt perspektiv är det svårt att integrera fler än två språk i ett och samma till ytan begränsat format. Redan två språk som tränings med bilderna kan överlasta sidorna. Detta oaktat är effekten av att böckerna nu går att få på likvärdiga villkor på alla samiska språk som talas i Finland märkbar. Från att vara flerspråkigt kompletterande har babylådeböckerna på de samiska språken blivit flerspråkigt integrerande. I FPA:s pressmeddelande vid lanseringen poängteras att:

En första bok på det egna språket signalerar för samiskspråkiga föräldrar att moderskapsförpackningen är avsedd också för dem. [...] Genom lek och läsning tillsammans blir bruket av samiska en naturlig del av barnets liv redan från början. På så sätt kan böckerna också bidra till att återuppliva de hotade samiska språken. ("FPA ger ut")

Här konstateras översättningarna uttryckligen vara del av en statlig språkpolitik som värnar om att stärka de hotade samiska språken och uppvärdera flerspråkighet. Denna uppvärdering understryks av att på de nyaste samisk-finska babylådeböckerna står respektive samiska titel först med större font. Dock kvarstår det faktum att finskan utgör källspråket. För översättningarna till de samiska språken är det, i likhet med översättningarna till svenska, fortsättningsvis aktuellt att uppmärksamma den flerspråkiga makthierarki som majoriteten av babylådeböckerna upprätthåller.¹⁸

Slutdiskussion

Som språkpolitik insmugglad i bedrägligt lättformat barnboksformat – just så kan babylådeböckerna betraktas, som statligt sanktionerade inlägg i frågor om språk och nationalitet. Genom att uppmärksamma frågan om litterär flerspråkighet har vi visat att de finländska babylådeböckerna genomsyras av flerspråkighetsnormer och -strategier för att hantera de spänningar som finns mellan flerspråkighetsansatsen och seglivade föreställningar om ett enspråkighetsparadigm i betydelsen ett språk, en nation.

Historiskt sett har flerspråkighet skambelagts och ignorerats på individnivå (Kauranen et al. 3). Införandet av flerspråkiga böcker i babylådan, vars innehåll är utformat i enlighet med vad som anses vara nödvändigt för finländska bebisars välmående, kan därför ses som en uppvärdering av flerspråkighet på nationell nivå. Att böckerna från och med 2021 trycks också på de samiska språken markerar en liknande förskjutning i synen på nationens flerspråkighet. Genom att redogöra för hur böckernas samiska översättningar gått från att vara kompletterande till integrerande flerspråkiga publikationer, har vi visat att babylådeböckerna aktivt speglar förändringar i den statliga flerspråkighetspolicyen. I jämförelse med flerspråkiga publikationer som siktar på att vara transnationella är babylådeböckerna unika då de ingår i en statlig stödform och därmed är knutna till nationens språkpolicy. Dessa böcker markerar inte bara skillnader i status mellan majoritetsspråk (finska) och minoritetsspråk (samiska språken), utan också, som vi visat, mellan nationalspråken finska och svenska.

I vår artikel har vi utifrån Kauranens typologi för flerspråkiga tecknade serier nyanserat kategorin inkluderande flerspråkighet i relation till det bilderboks-material vi undersöker. För att åskådliggöra de olika sätt på vilka babylådeböckerna hanterar sin flerspråkighet har vi lanserat begreppen visuell litterär flerspråkighet och flerspråkig ikonotext. Böckerna är flerspråkiga, översatta från begynnelsen och en del av finländsk språkpolicy, men huruvida detta inbegriper ambitionen att upprätta ett flerspråkigt tilltal är oklart.¹⁹ Ingenstans i böckernas meta- eller paratexter hittar vi något som tyder på detta. I de flesta böcker är språken inte jämbördiga utan översättningen är sekundär. Finska är källspråk, svenska och samiska målspråk. Däremot visar våra analyser att flera olikartade strategier prövas för att åstadkomma en jämlikare visuell litterär flerspråkighet.

I egenskap av flerspråkiga verk kan babylådeböckerna, som vi påvisat, innehålla element av friktion (jfr Tidigs och Bodin 146). Böckerna kan ändå ses som flerspråkighetsvänliga.²⁰ Men i ett politiskt klimat färgat av motstånd och rentav hat och hot mot språkliga minoriteter kunde babylådeböckerna tänkas ha motsatt effekt, det vill säga väcka ilska och avsky. Som Kauranen med kollegor påpekar kan flerspråkighet bygga broar mellan språk och minska avstånd, men också skapa avstånd (13). Våra analyser visar att babylådeböckerna uppvisar spänningar orsakade av att deras flerspråkighetssträvan krockar med ett övergripande enspråkighetsparadigm. Detta kan resultera i olika, ofta visuella, strategier för att åstadkomma en mer jämlik flerspråkighet, men också i att en makthierarkisk syn på de språk som representeras upprätthålls. Hur läsare reagerar på böckernas flerspråkighet vore därför en intressant fråga för vidare forskning. Att flerspråkigheten väcker reaktioner framgår av den handfull kommentarer som rapporteras i FPA:s användarundersökning som gäller boken Huller om buller: "Tvåspråkigheten dåligt förverkligad. Vore bättre om det fanns två olika böcker / skilda lådor för svenskspråkiga", "Plus för tvåspråkigheten!" samt "Svenskan irriterar. Vore bättre om det gick att välja finsk- eller svenskspråkig [bok]" (Miettunen et al. 10).²¹

Som statligt sanktionerade flerspråkiga publikationer väcker babylådeböckerna komplexa frågor om språk och nationalitet. Trots sin breda spridning har böckernas flerspråkighet gått under radarn både i den allmänna debatten och i forskningen. Vår granskning blottlägger däremot att skenbart enkla babyböcker kan innehålla språkpolitiskt sprängstoff.²² Att böckernas flerspråkighet är något av en blind fläck accentueras av att den aldrig kommenteras i de normerande para- och manualtexterna. Kommenteras babyns språkutveckling görs det utifrån enspråkighet och en modersmålsagenda. Under 2000-talet har det svenska språkets ställning i Finland försvagats och grundskolans obligatoriska svenskundervisning har kritiserats som "pakkoruotsi/tvångssvenska" alternativt försvarats som "pokkaruotsi/pokerfejssvenska", vilket innebär att våga tala bristfällig svenska.²³ Dessa språkdebatter har inte satt några som helst spår i babylådeböckerna. Tvärtom menar vi att deras flerspråkighet är utopisk i bemärkelsen att den realiserar på sätt som försöker förmildra eller släta över de spänningar och makthierarkier som de facto förekommer mellan majoritets- och minoritetsspråk. Desto viktigare är det, anser vi, att i ett hårdnande språkpolitiskt klimat granska babylådeböckerna ur flerspråkighetssynvinkel.

Biografisk information: Maria Lassén-Seger är docent i barn- och ungdomslitteratur och universitetslektor i Litterärt skapande vid Litteraturvetenskapen vid Åbo Akademi, Finland. Hon är specialforskare i forskningsprojektet "Den svenska barnlitteraturforskningen och -kritiken i Finland" (2022–2026, Svenska litteratursällskapet i Finland). Lassén-Seger är redaktör för Nordic Dystopias and Utopias (2022) och Empowering Transformations. Mrs. Pepperpot Revisited (2014). Aktuella forskningsintressen är barnlitteraturkritik, bilderböcker och finlandssvensk barnlitteratur.

Mia Österlund är professor i Litteraturvetenskap vid Åbo Akademi. Hon är forskningsledare för "Den svenska barnlitteraturforskningen och -kritiken i Finland" (2022–2026, Svenska litteratursällskapet i Finland) samt ledde "Konkurrerande tidsordningar. Krononormativitet i 2000-talets barn- och ungdomslitteratur och -kultur" (2019–2023, Svenska litteratursällskapet i Finland). Hon är redaktör för Tidsligheter. Ekokritiska, barnlitterära och kulturteoretiska perspektiv på tid (2024) och Silence and Silencing in Children's Literature (2021). Aktuella forskningsintressen är barnlitteraturkritik, genus- och queerstudier, flick- och fettforskning, ekokritik.

Noter

1 Se Barnboksinstitutet i Finlands utställningskatalog *Lue lapselle* för en beskrivning av babylådeböckerna fram till 2019. Uppgifterna om när böckerna blev en del av förpackningen är motstridiga, men vi utgår ifrån katalogens uppgifter om att en mjukpärmad utgåva av Sirpa Taskinens och Matti Kotas *Meidän vauvan kirja/Babyns bok* ingick i lådan redan 1982.

2 Finlands lag definierar inte vilka språk som är minoritetsspråk, men enaresamiska, nordsamiska och skoltsamiska är tryggade enligt lag och kategoriseras som urfolksspråk ("Språk och språkpolitik"). För mer information om Finlands språklagar och språklig mångfald, se Isomaa, Nurmi och Pahta. För en diskussion om den finländska litteraturens flerspråkighet som föremål för maktkamper, se Grönstrand et al.

3 Vi vill tacka Julia Tidigs som lotsat oss i flerspråkighetsforskningen.

4 Begreppen *bordering* och *ordering*, gränsdragning och strukturering, används för att visa hur gränser skapas och omskapas i en pågående process där flerspråkighet konsolideras och förändras (Kauranen et al. 4–5).

5 Se Lara Saguisag om de överlappande gränserna mellan bilderbok och tecknade serier (317).

6 Se Nikolajeva och Scott om betydelsen av bilderbokens paratexter (241–258).

7 Anna Polo noterar i ett nyhetsinslag på *Yle Uutiset* 28 december 2022 diskussioner på sociala medier om lådans hållbarhet.

8 Forskningsprojektet *Baby Box as an Emotional Object. The Sociomaterial Experiences of the Finnish Welfare State from the 1930s to the Present*, Tammerfors universitet, 2020–2024, undersöker babylådan som kollektivt minne och känslö-objekt i en välfärdscontext, projects.tuni.fi/aitiyspakkauksen-kokemushistoria/in-english. Hämtad 31 maj 2024.

9 Sirkku Latomaa har studerat flerspråkighet i finländsk barn- och ungdomslitteratur utgiven 1978–2010, Maria Kvist flerspråkiga intraikoniska texter i finlandssvenska bilderböcker utgivna 2010–2014 och Jaana Pesonen hur finländska bilderböcker skildrar mångkultur med hjälp av flerspråkighet (*Multiculturalism; "Monikulttuurisuudesta"*). Satu Grünthal noterar att även om Finland blir allt mer mångkulturellt och flerspråkigt syns detta knappt i finländsk barndikt från 2000-talet (62).

10 För en ingående diskussion av babylådeböcker distribuerade 2000–2023, se Lassén-Seger och Österlund som likt denna artikel utgår från information hämtad från Barnboksinstitutet i Finlands databas samt utställningskatalog *Lue lapselle* och FPA:s webbsidor. Notera att böckernas utgivningsår inte nödvändigtvis sammanfaller med distribueringsår, att flera olika böcker kan distribueras under ett år samt att samma bok kan distribueras under flera år.

11 De övriga tre är de ordlösa pekböckerna *Minun maailmani/Runt omkring mig* (1977) och Paul Mangolds *Kiva katsella!/Kul att titta* (1993) samt Susanne Kummings *Värikäs maailma* (1995) med enbart finsk text.

12 Flera litterära studier poängterar kopplingen mellan barn, barndom och nation, se exempelvis Kit Kelen och Björn Sundmark om hur nationsbyggande och nationalitet genomsyras av föreställningar om barn och barndom, samt Yael Darr om hur framväxten av en barnlitteratur kan ställas i nationsbyggandets tjänst – i detta fall den hebreiska barnlitteraturens betydelse för staten Israel.

13 Samtliga babylådeböcker är opaginerade.

14 De finska citaten återges inom parentes i fri översättning.

15 Notera också att både den finska och svenska texten skrivs med versaler, men enbart den svenska har försetts med grammatiskt korrekta skiljetecken.

16 Ytterligare fem titlar har översatts till nordsamiska inom Coahkisprojektet och är tillgängliga som pdf-filer i en digital materialbank, coahkis.com/?page_id=75. Hämtad 31 maj 2024.

17 Utifrån ett postkolonialt perspektiv åskådliggör vårt material hur minoritetsspråk förpassas till marginalen (jfr Wa Thiong'o).

18 *Oma maa Mansikka/Smultronstället* (2016) av Heilala med kollegor och Tamminens och Hiltunens *Tuuti lullan lasta/Vyss, vyss* (2020) är ovanliga då de undviker översättning från källspråket finska till målspråket svenska. Istället inlemmar den första olika finska och svenska (folk)dikter med liknande tematik, den senare olika rim från finsk och svensk folktidning. Medan den första bokens paratexter lyfter läsningens betydelse, kommenterar ingendera flerspråkighet eller de olika språkens kulturarv.

19 Lydia Kokkola och Bettina Kümmerling-Meibauer har båda visat hur flerspråkiga bilderböcker stöder språkinläring och kognitiv utveckling.

20 Se Latomaa om hur finländsk litteratur för barn och unga som gestaltar flerspråkighet kan normalisera fenomenet samt öka unga läsares språkmedvetenhet.

21 Våra egna översättningar.

22 Se Jukka Havu om hur tätt förbundna språkliga rättigheter är med uppfattningar och ideal om enhetliga nationalstater, hur lätt språkfrågor leder till konflikter, samt det svåra i att upprätthålla enhetliga flerspråkiga nationer.

23 Efter en tv-sänd tvåspråkig valdebatt våren 2023 trendade #pokkaruotsi på Twitter (Ijäs). Begreppet luckrar upp synen på språkkunskaper och framhåller vikten av att våga kommunicera fast en inte kan språket perfekt.

Litteratur

Cacciatore, Raisa, Mirjam Kalland och Osmo Penna. *Syliseikkailu. Kirja vastasyntyneen ja aikuisen yhteisiin hetkiin/Äventyr i famnen. En bok för gemensamma stunder mellan babyn och vuxna*. WSOY, 2000.

---. *Loruleikki. Kirja vastasyntyneen ja aikuisen yhteisiin hetkiin/Lek med rim. En bok för gemensamma stunder mellan babyn och vuxna*. WSOY, 2002.

Cacciatore, Raisa och Osmo Penna. *Taikataanssi/Lycka är att dansa*. Översatt av Susanne Ingman-Friberg, WSOY, 2004.

Cacciatore, Raisa, Jukka Mäkelä och Osmo Penna. *Rymyretki/Huller om buller*. Översatt av Susanne Ingman-Friberg, WSOY, 2005.

Darr, Yael. *The Nation and the Child. Nation Building in Hebrew Children's Literature, 1930–1970*. John Benjamins, 2018.

"FPA ger ut moderskapsförpackningens bilderbok på samiska". FPA, www.kela.fi/aktuellt-forskning/42562789/fpa-ger-ut-moder-skapsforpackningens-bilderbok-pa-samiska. Hämtad 31 maj 2024.

Gorter, Durk. "Introduction. The Study of the Linguistic Landscape as a New Approach to Multilingualism". *International Journal of Multilingualism*, vol. 3, nr 1, 2006, s. 1–6, doi.org/10.1080/14790710608668382.

Grünthal, Satu. "'Herätkää! Tahdon säpinää!' Lastenrunous 2000-luvulla". *AVAIN*, nr 1, 2017, s. 54–67, doi.org/10.30665/av.66193.

Grönstrand, Heidi, Ralf Kauranen, Olli Löyttu och Kukku Melkas. "Monikielisyys ja kielellinen moninaisuus Suomen kirjallisuudessa". *Kielten ja kirjallisuuksien mosaiikki. Näkökulmina valta, periferia ja arki*, redigerad av Arja Nurmi et al., SKS, 2019, s. 76–98.

Hadaway, Nancy L. och Terrell A. Young. "Multilingual Picturebooks". *The Routledge Companion to Picturebooks*, redigerad av Bettina Kümmerling-Meibauer, Routledge, 2018, s. 260–269.

Hallberg, Kristin. "Ikonotext revisited – ett begrepp och dess historia". *Barnlitterært forskningstidsskrift*, vol. 13, nr 1, 2022, s. 1–10, doi.org/10.18261/blft.13.1.2.

---. "Litteraturvetenskapen och bilderboksforskningen". *Tidskrift för litteraturvetenskap*, nr 3–4, 1982, s. 163–168.

Havu, Jukka. "Kielipolitiikka – valtion vai identiteetin tukijalka?". *Kielten ja kirjallisuuksien mosaiikki*, redigerad av Arja Nurmi et al., SKS, 2019, s. 33–75.

Helakisa, Kaarina och Maija Karma. *Knubbis. Bilder och ramsor för de allra minsta och deras föräldrar*. Översatt av Christina Andersson, Medicinalstyrelsen, 1979.

---. *Pallero. Kuvia ja loruja kaikkein pienimmille ja heidän vanhemmilleen*. Lääkintöhallitus, 1979.

Ijäs, Ellen. "#pokkaruotsi trendar på Twitter efter tvåspråkig valdebatt – handlar om att våga använda sig av skolsvenskan". *Svenska Yle*, 29 mars 2023, yle.fi/a/7-10031595.

Isomaa, Saija, Arja Nurmi och Päivi Pahta. "Näkökulmia kielen ja kirjallisuuksien mosaiikkiin". *Kielten ja kirjallisuuksien mosaiikki*, redigerad av Arja Nurmi et al., SKS, 2019, s. 9–29.

Järvelä, Juhani, Marja Hongisto-Åberg, Elina Viitaila-Pulkkinen och Kristiina Louhi. *Laula, mun vauvani! / Nu ska barnet sjunga!* Lasten keskus, [1991].

Kauranen, Ralf. "De-bordering Comics Culture. Multilingual Publishing in the Finnish Field of Comics". *The Aesthetics and Politics of Linguistic Borders. Multilingualism in Northern European Literature*, redigerad av Heidi Grönstrand, Markus Huss och Ralf Kauranen, Routledge, 2020, s. 64–86.

---. "Multimodaalinen monikielisyys Katja Tukiaisen matkasarjakuvassa *Postia Intiasta*". *AVAIN*, vol. 16, nr 4, 2019, s. 66–89, doi.org/10.30665/av.85148.

Kauranen, Ralf, Markus Huss och Heidi Grönstrand. "Introduction. The Processes and Practices of Multilingualism in Literature". *The Aesthetics and Politics of Linguistic Borders. Multilingualism in Northern European Literature*, redigerad av Heidi Grönstrand, Markus Huss och Ralf Kauranen, Routledge, 2020, s. 3–23.

Kelen, Kit och Björn Sundmark, redaktörer. *The Nation in Children's Literature. Nations of Childhood*. Routledge, 2013.

Kokkola, Lydia. "Reading Multilingual Literature. The Bilingual Brain and Literacy Education". *Bookbird*, vol. 51, nr 3, 2013, s. 22–35.

Kvist, Maria. "Text i illustrationer – uttryck för flerspråkighet i den moderna finlandssvenska bilderboken". *Språkmöten i skönlitteratur. Perspektiv på litterär flerspråkighet*, redigerad av Siv Björklund och Harry Lönnroth, VAKKI, 2016, s. 91–109, sites.uwasa.fi/vakki/wp-content/blogs.dir/4/files/sites/93/2020/05/sprakmoten_i_skonlitteratur.pdf.

Kümmerling-Meibauer, Bettina. "Code-Switching in Multilingual Picturebooks". *Bookbird*, vol. 51, nr 3, 2013, s. 12–21.

Lassén-Seger, Maria och Mia Österlund. "Survival Kits for Babies. Baby Box Books and Infant Temporality in Finnish Maternity Packages". *Children's Literature in Education*, vol. 54, 2023, s. 334–353, doi.org/10.1007/s10583-023-09543-x.

Latomaa, Sirkku. "Monikielisempi Suomi. Kirjallisuus kielitietoisuuden edistäjänä". *Kaikille lapsille. Lastenkirjallisuus liikkuvassa, monikulttuurisessa maailmassa*, redigerad av Anna Rastas, SKS, 2013, s. 117–149.

Lue lapselle. Yhteinen lukuhetki on onnenhetki. Utställningskatalog. Lastenkirjainstituutti, 2020, lastenkirjainstituutti.fi/2016/wp-content/uploads/2020/02/LUELAPSELLE_ensikirjat_kierton%C3%A4ytely.pdf.

Mangen, Anne och Trude Hoel. "Samtalebasert lesing med bok eller nettbrett. Gjør mediet en forskjell?". *Norsk pedagogisk tidsskrift*, nr 4, 2017, s. 339–351, doi.org/10.18261/issn.1504-2987-2017-04-06.

Miettunen, Laura, Pentti Takala och Timo Klaukka. *Äitiyspakkaus käyttäjien puntarissa VI*. Kela, 2006, hdl.handle.net/10250/3369.

"Moderskapsförpackning eller en penningssumma". *FPA*, www.kela.fi/moderskapsunderstod. Hämtad 31 maj 2024.

"Moderskapsunderstödet historia". FPA, www.kela.fi/moderskapsunderstodets-historia. Hämtad 31 maj 2024.

Nikolajeva, Maria och Carole Scott. *How Picturebooks Work*. Garland, 2001.

Nodelman, Perry. *Words about Pictures. The Narrative Art of Children's Picture Books*. Univ. of Georgia Press, 1988.

Näsi, Ella och Karoliina Koskenvuo. "The Finnish Baby Box. From a Volunteer Initiative to a Renowned Social Security Benefit". *Successful Public Policy in the Nordic Countries. Cases, Lessons, Challenges*, redigerad av Caroline de la Porte et al., Oxford UP, 2022, s. 411–431, doi.org/10.1093/oso/9780192856296.003.0020.

Pesonen, Jaana. "Monikulttuurisuudesta Tatun ja Patun Suomessa. Kansallista tarinaa rakentamassa vai uudenlaista suomalaisuutta tuottamassa?". *AVAIN*, nr 3, 2017, s. 38–55, doi.org/10.30665/av.66380.

---. *Multiculturalism as a Challenge in Contemporary Finnish Picturebooks. Reimagining Sociocultural Categories*. Doktorsavhandling, University of Oulu, 2015.

Polo, Anna. "Äitiyspakkaus kerää kritiikkiä somessa – ympäristövaikuttaja: 'Olen lukenut, että melkein kaikki tuotteet jäivät käyttämättä'". *Yle Uutiset*, 28 december 2022, yle.fi/a/74-20010249.

Pulli, Elina och Terese Bast. *Loruttele sylitellen/Famnramsor*. Översatt av Stella Parland, Sanoma Pro, 2013.

Pulli, Elina och Mikko Hiltunen. *Vauvan kanssa/Tillsammans med baby'n*. Översatt av Stella Parland, Sanoma Pro, 2014.

Pulli, Elina och Karoliina Pertamo. *Kukkuluuruu/Kuckeliku*. Översatt av Laura Koskela, Lasten Keskus, 2016.

Saguisag, Lara. "Picturebooks and Comics". *The Routledge Companion to Picturebooks*, redigerad av Bettina Kümmerling-Meibauer, Routledge, 2018, s. 315–324.

"Språk och språkpolitik". *Institutet för de inhemska språken*, www.sprakinstitutet.fi/sv/om_sprak/sprak_i_finland. Hämtad 31 maj 2024.

Suvilehto, Pirjo och Mikko Hiltunen. *Lystileikit vauvan kanssa/Lek och skoj med baby'n*. Översatt av Hanna Lundström, Sanoma Pro, 2016.

Taskinen, Sirpa och Matti Kota. *Meidän vauvan kirja/Baby's bok*. Översatt av Sirkka Suokas, Sosiaalihalitus, 1985.

Tidigs, Julia och Helena Bodin. "Flerspråkig litteratur och läsare i interaktion". *Edda*, vol. 107, nr 3, 2020, s. 144–151, doi.org/10.18261/issn.1500-1989-2020-03-02.

Tidigs, Julia och Markus Huss. "The Noise of Multilingualism. Reader Diversity, Linguistic Borders and Literary Multimodality". *Critical Multilingualism Studies*, vol. 5, nr 1, 2017, s. 208–235, cms.arizona.edu/index.php/multilingual/article/view/110.

Wa Thiong'o, Ngũgĩ. *Decolonising the Mind. The Politics of Language in African Literature*. J. Currey, 1986.

Yildiz, Yasemin. *Beyond the Mother Tongue. The Postmonolingual Condition*. Fordham UP, 2012.

Österlund, Mia och Maria Lassén-Seger. "Baby-tid. Tidslighet i moderskapsförpackningens bilderböcker". *Vill jag vistas här bör jag byta blick. Texter om litteratur, miljö och historia tillägnade Pia Maria Ahlbäck*, redigerad av Jutta Ahlbeck, Judith Meurer-Bongardt, Julia Tidigs och Mia Österlund, Föreningen Granskaren, 2020, s. 163–182, urn.fi/URN:ISBN:978-952-12-3985-4.